

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Юлиан Куюмджиев,
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,
за дисертационния труд на
Ангелина-Огняна Олегова Гочева
на тема

**„КОНЦЕРТЪТ ЗА КЛАРИНЕТ ПРЕЗ ХХ ВЕК В ТВОРЧЕСТВОТО НА
К. НИЛСЕН, А. КОПЛАНД, Ж. ФРАНСЕ И Е. ДЕНИСОВ –
МУЗИКАЛНО-ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА И
ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПОДХОДИ “**

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“,
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

Данни за докторантката

Ангелина-Огняна Гочева е завършила НМА "Проф. Панчо Владигеров" със специалност кларинет ОКС „Бакалавър“ през 2014 г. и ОКС „Магистър“ през 2015 г. През учебната 2014/2015 г. е учила по програма „Еразъм+“ в Кралската консерватория в Антверпен, Белгия. Участвала е в майсторски класове на Луиджи Магистрели (София, 2011 г.), на Йорг Видман (Антверпен, 2013 г.), на Гаetano Фалцарано (София, 2015 г.), на Ралф Мано (Брюл, Германия, 2016 г.), на Филип Купер (София, 2016 г.). Носител е на награди от конкурси в София, Шумен и Враца. В периода 2018 – 2021 г. е участвала като автор, организатор и участник в проектите "От края до началото на времето" (2018 г., концерт с програма, включваща произведенията *Квартет за края на времето* от Оливие Месиен (по случай 110-годишнината от рождението на композитора) и *Квартет за началото на времето* от младия канадски композитор Адам

Винсънт Кларк); "Изток–Запад" (2019 г., проект за културен обмен между Канада и България под формата на серия концерти и образователни уъркшопове); "Нова възможност за артиста" (ноември 2020 – март 2021 г., поредица от четири късометражни филма – алтернативно пространство за среща между артист и публика в нетипични условия).

От 2018 г. Ангелина-Огняна Гочева е редовен докторант в катедра „Музика“ във Факултета по изкуствата на ЮЗУ „Неофит Рилски“ с научен ръководител проф. д.изк. Йордан Гошев.

Оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Ангелина-Огняна Гочева е с общ обем 162 страници, от които 136 страници основен текст. Състои се от увод, три глави, заключение, библиография, която включва 96 източници – 16 на кирилица, 37 на латиница, 32 онлайн източници, 8 нотни издания и 3 звукозаписа, както и приложение със снимков материал и биографии на разглежданите автори. Текстът включва още 44 нотни примера и графични схеми, както и 7 таблици.

Както подчертава в увода авторката, творчеството за кларинет през XX век е недостатъчно изследвано и дисертацията е възможност да се запълни тази липса "чрез анализиране и сравняване на четирима наглед напълно различни в стилово отношение световноизвестни автори и техните вече утвърдени за репертоара на съвременния кларинетист виртуозни творби" (с. 4). Тя подчертава, че изборът на темата произтича както от нейната изпълнителска практика, така и от изследователските ѝ интереси, от стремежа ѝ да разгледа в своя труд "концертната изпълнителска работа и проблемите, с които музикантите се срещат при подготовката и изпълнението на творби с особено виртуозен характер" (с. 4).

В увода са формулирани обектът на труда – концертите за кларинет на Карл Нилсен, Арън Копланд, Жан Франсе и Едисон Денисов (с. 5), предметът на труда – изразните средства и интерпретационните подходи при овладяване на

нотния текст на концертите (с. 6), целите на труда – сравняване на четири концерта за кларинет, създадени през XX век, определяне спецификата на жанра в контекста на инструмента кларинет и очертаване на основните интерпретационни подходи (с. 6 – 7), както и задачите на труда – да се направи библиографски обзор на литературата по темата, да се анализира обстойно нотния текст на концертите, чрез сравнителен анализ между тях да се открият техните индивидуални характеристики, да се изведат проблеми, свързани с изпълнителската практика и възможни решения за интерпретационни подходи при изпълнението на четирите концерта (с. 7).

Първата глава "Концертът за кларинет през XX век" всъщност представлява по-широк исторически обзор на развитието на концерта за този инструмент, като авторката очертава неговото начало още от 18 век, посочва най-важните образци през 18. и 19. век и акцентира върху присъствието на кларинета в концертния жанр през 20. век и началото на 21. век. В таблици са изведени най-важните образци на концерта за кларинет през 20. век, в отделна таблица са българските образци, посочени са и произведения в други жанрове със соло кларинет. Авторката конкретизира основанията си за избора на четирите концерта – обект на труда, прави кратък обзор на творчеството и стиловите особености на Копланд, Нилсен, Франсе и Денисов (като приложение са добавени и техни кратки биографии), както и на основни актуални изследвания на концертите им за кларинет, поставя и въпроса за параметрите на сравнение между произведенията на четиримата автори.

Сравнителният анализ на четирите концерта, обект на труда, е в основата на втората глава. В началото той е изведен в таблица (с. 35), която очертава различни параметри на концертите: структура, роля на оркестъра и специфика на оркестрацията, композиционна техника и особености на нотацията, строй на солиращия инструмент, характер на соловата партия – интерпретационни и технически трудности. Тези параметри впоследствие са анализирани по-подробно в рамките на втората глава, анализите са придружени от множество

нотни примери, значителен акцент е поставен върху характера на соловата партия и изпълнителските трудности в четирите концерта.

Третата глава, най-обемна в труда, е посветена на изпълнителските проблеми в концертите от Копланд, Нилсен, Франсе и Денисов. В началото ѝ авторката дава синтезирана информация за звукозаписите на изследваните концерти, в таблица са посочени имената на кларинетисти, осъществили звукозаписи на повече от един от четирите концерта; поставя въпроса за популярността сред изпълнителите на изследваните произведения. При реализацията на сравнителния изпълнителски анализ авторката прави уговорка, че той се отнася до "най-ключови моменти" в концертите (с. 84): прочит на изпълнителския текст, овладяване на виртуозните пасажи, грифова техника, избор на инструмент и платъци, избор на темпо, проблеми в работата с диригент и оркестър. Текстът е онагледен с нотни примери, таблици и схеми.

В заключението докторантката представя основните изводи по отношение изграждането на структурата на концертите и на изпълнителските проблеми в тях. Ангелина-Отняна Гочева подчертава, че сравнителният анализ между четирите концерта за кларинет и оркестър от Нилсен, Копланд, Франсе и Денисов е предпоставка за навлизане в проблематиката на съвременното кларинетно изпълнителско изкуство.

Публикации и автореферат

Авторефератът в обем от 44 страници пълно и точно отразява съдържанието на труда. Докторантката има три публикации по темата на дисертационния труд в сборниците "Multidisciplinary journal of science, education and art" (Благоевград: Съюз на учените в България – Благоевград, 2019), "Езиков свят" (Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“, 2020) и „Докторантски четения“ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ (София: НМА „Проф. Панчо Владигеров, 2021).

Препоръки

Добре е трудът на Ангелина-Огняна Гочева да бъде издаден, защото може да се използва от преподаватели и студенти кларинетисти, а в по-широк план – и от всички, които се интересуват от спецификата на концертния жанр през 20 век. Във връзка с това имам няколко препоръки към докторантката. Някои изрази се нуждаят от прецизиране или от допълнителна аргументация: например определението за нотацията в концерта на Нилсен "стандартна, но звученето е модерно и понякога дисонантно" (с. 35); понятията *опозиционна* и *приобщаваща* функция на оркестъра (с. 48); изречението "При *опозицията* солистът ще се докаже, когато успее да надделее над оркестъра" (с. 48), което е доста общо; понятията "консервативен" и "прогресивен" по отношение на композиционната техника на четирите концерта (с. 58). Изречението "Изложеното тук кореспондира с идеите на Бенедето Кроче, описани в неговата „Естетика“ (с. 86) трябва да бъде подкрепено с позоваване на конкретни мисли в труда на Кроче. Направените препоръки не намаляват личния принос на докторантката, съобразяването с тях би придало на текста още по-голяма убедителност и конкретност, а това е от значение при неговото евентуално публикуване като книга.

Приноси на дисертационния труд

Докторантката е формулирала пет приноса на своя труд, които напълно приемам. Сравнителното изследване на четирите концерта за кларинет от Карл Нилсен, Арън Копланд, Жан Франсе и Едисон Денисов, анализът на изразните средства, оркестрацията, съотношението между солист и оркестър, характера на соловата партия, техническите и интерпретационните изпълнителски проблеми, предложените решения по отношение на преодоляването на конкретни изпълнителски трудности в концертите ще бъдат от полза и в помощ на всички бъдещи изпълнители на тези произведения. В труда си Ангелина-Огняна Гочева е използвала и личния си практически опит –

тя е осъществила заедно със Симфониета Шумен с диригент Калина Василева премиерата за България на концерта за кларинет и оркестър от Карл Нилсен, изпълнител е и на останалите три концерта. Ценна е и систематизацията на произведенията за кларинет и оркестър от български композитори, която откроява мястото на този жанр в българската музика. Трудът притежава конкретни авторски приноси, които очертават лично постижение на авторката при разработване на темата.

Заклучение

Дисертационният труд има логична структура и ясно изложение, текстът съдържа множество таблици и схеми, които онагледяват изложението и предлагат систематизирана важна информация. Анализите и изводите на докторантката по отношение на изграждането, техническите и интерпретационните проблеми в концертите от Нилсен, Франсе, Копланд и Денисов имат ценна научно-приложна стойност и биха били от полза за всички кларинетисти.

Въз основа на това предлагам на Ангелина-Огняна Гочева да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“, професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

15.05.2022 г.

Проф. д-р Юлиан Куюмджиев

STATEMENT

by **Prof. Julian Kujumdzhev, PhD,**

Academy of Music, Dance and Fine Arts “Prof. Assen Diamandiev” – Plovdiv,

for the dissertation of

Angelina-Ogniana Olegova Gotcheva

on the subject

“THE CLARINET CONCERTO DURING THE 20th CENTURY

IN THE WORKS OF

C. NIELSEN, A. COPLAND, J. FRANÇAIX AND E. DENISOV –

MEANS OF MUSICAL EXPRESSION AND

INTERPRETATIVE APPROACHES”

for awarding the educational and scientific degree “Doctor” (PhD)

in the scientific specialty “Musicology and Music Art”,

professional field 8.3. “Music and Dance Art”

Data about the PhD student

Angelina-Ogniana Gotcheva is a graduate of NMA “Prof. Pancho Vladigerov” with a degree in clarinet, BA in 2014 and MA in 2015. In the academic year 2014/2015 she studied at the Royal Conservatory in Antwerp, Belgium, under the Erasmus+ programme. She has participated in the masterclasses of Luigi Magistrelli (Sofia, 2011), Jörg Widmann (Antwerp, 2013), Gaetano Falzarano (Sofia, 2015), Ralph Manno (Brühl, Germany, 2016), Philippe Cuper (Sofia, 2016). She has won prizes at competitions in Sofia, Shumen and Vratsa. In the period 2018–2021 she participated as author, organizer and participant in the projects *From the End to the Beginning of Time* (2018, concert with a program including the works *Quartet for the End of Time* by Olivier Messiaen (on the occasion of the 110th anniversary of the composer's birth) and *Quartet for the Beginning of Time* by the young Canadian composer Adam

Vincent Clark); *Est-Ouest* (2019, a cultural exchange project between Canada and Bulgaria in the form of a series of concerts and educational workshops); *A New Opportunity for the Artist* (November 2020 – March 2021, a series of four short films – an alternative space for event meeting between artist and audience in atypical settings).

Since 2018 Angelina-Ogniana Gotcheva is a full-time PhD student in the “Department of Music” at the Faculty of Arts of the South-West University “Neofit Rilski” with a scientific supervisor Prof. Yordan Goshev, DSc.

Evaluation of the dissertation

The dissertation of Angelina-Ogniana Gotcheva has a total volume of 162 pages, of which 136 pages are main text. It consists of an introduction, three chapters, a conclusion, a bibliography that includes 96 sources – 16 in Cyrillic alphabet, 37 in Latin alphabet, 32 online sources, 8 music scores editions and 3 sound recordings, as well as an appendix with photographs and biographies of the authors under consideration. The text also includes 44 music examples and graphic diagrams, as well as 7 tables.

As the author stresses in the introduction, the clarinet works during the twentieth century have been understudied, and this dissertation is an opportunity to fill this gap “by analyzing and comparing four world-renowned composers who are seemingly stylistically completely different as well as their virtuoso works that are now well established in the repertoire of the contemporary clarinetist” (p. 4). She stresses that the choice of the topic stems both from her performance practice and her research interests, and from her desire to address in her work “the concert practice and the problems musicians encounter in preparing and performing works of a particularly virtuosic character” (p. 4).

The introduction outlines the object of the work – the clarinet concertos by Carl Nielsen, Aaron Copland, Jean Françaix and Edison Denisov (p. 5), the subject of the work – the means of expression and interpretive approaches to

mastering the notated text of the concertos (p. 6), the aims of the work – the comparison of four clarinet concertos composed in the twentieth century, that define the specificity of the genre in the context of the instrument clarinet and outlining the main interpretive approaches (p. 6–7), as well as the tasks of the work – to make a bibliographical review of the literature on the subject, to analyze the notated text of the concertos extensively, to highlight their individual characteristics through a comparative analysis between them, to bring out problems related to performance practice and possible solutions for interpretive approaches in the performance of the four concertos (p. 7).

The first chapter, “The Clarinet Concerto in the Twentieth Century”, is actually a broader historical overview of the development of the concerto for this instrument, with the author outlining its beginnings in the 18th century, pointing to the most important examples in the 18th and 19th centuries, and focusing on the presence of the clarinet in the concerto genre in the 20th and early 21st centuries. The most important examples of the clarinet concerto in the 20th century are tabulated, Bulgarian examples are listed in a separate table, and works in other genres with solo clarinet are also indicated. The author specifies her reasons for selecting the four concertos – subject of the work, gives a brief overview of the works and stylistic characteristics of Copland, Nielsen, Françaix and Denisov (their short biographies are added as an appendix), as well as of the main topical studies of their concertos for clarinet, and poses the question of the parameters of comparison between the works of the four composers.

The comparative analysis of the four concertos, the subject of the thesis, is the basis of the Second chapter. In the beginning, it is set out in a table (p. 35) which outlines various parameters of the concertos: structure, the role of the orchestra and the specifics of orchestration, compositional technique and features of the notation, the pitch of the solo instrument, and the character of the solo part – interpretative and technical difficulties. These parameters are subsequently analyzed in more detail within the second chapter; the analyzes are accompanied

by numerous notational examples, and considerable emphasis is placed on the character of the solo part and the performance difficulties in the four concertos.

The third chapter, the most extensive in the work, is devoted to performance problems in the concertos of Copland, Nielsen, Françaix and Denisov. At the beginning of it, the author provides synthesized information about the recordings of the studied concertos; in a table are listed the names of clarinetists who have made recordings of more than one of the four concertos; the question of popularity among performers of the studied works is posed. The comparative performance analysis is realized on the author's condition that it refers to the "most crucial moments" in the concertos (p. 84): reading the performer's text, mastering of the virtuoso passages, fingering technique, choice of instrument and reeds, choice of tempo, problems in the work with conductor and orchestra. The text is illustrated with music examples, tables and diagrams.

In the conclusion, the PhD student presents the main conclusions regarding the building of the structure of the concertos and the performance problems in them. Angelina-Ogniana Gotcheva emphasizes that the comparative analysis between the four concertos for clarinet and orchestra by Nielsen, Copland, Françaix and Denisov is a prerequisite for entering into the issues of contemporary clarinet performance.

Publications and abstract

The 44-page abstract fully and accurately reflects the content of the work. The doctoral candidate has three publications on the topic of the dissertation in the periodic journals "Multidisciplinary journal of science, education and art" (Blagoevgrad: Union of Scientists in Bulgaria – Blagoevgrad, 2019), "Orbis Linguarum" (Blagoevgrad: University Publishing House "Neofit Rilski", 2020) and "Doctoral Readings" of the National Academy of Music "Prof. Pancho Vladigerov" (Sofia: National Academy of Music, 2021).

References

It is advisable that the work of Angelina-Ogniana Gotcheva's gets published, because it can be used by teachers and students of clarinet, and more broadly – by all those interested in the specifics of the concerto genre of the 20th century. In this regard, I have a few recommendations for the PhD student. Some expressions need refinement or further argumentation: for example, the definition of the notation in Nielsen's concerto as “standard, but sounding modern and sometimes dissonant” (p. 35); the notions of the orchestra's function as *oppositional* and *inclusive* (p. 48); the sentence “In the *opposition*, the soloist will prove himself/herself when he/she succeeds in overpowering the orchestra” (p. 48), which is quite general; the terms “conservative” and “progressive” in relation to the compositional technique of the four concertos (p. 58). The sentence “The foregoing here corresponds to the ideas of Benedetto Croce described in his *Aesthetics*” (p. 86) should be supported by reference to specific thoughts in Croce's work. The recommendations made do not detract from the personal contribution of the PhD student; consideration of them would give the text even greater cogency and concreteness, and this is important in its eventual publication as a book.

Contributions of the thesis

The PhD student has formulated five contributions to her thesis, which I fully accept. The comparative study of the four concertos for clarinet by Carl Nielsen, Aaron Copland, Jean Françaix and Edison Denisov, the analysis of the means of expression, the orchestration, the relationship between soloist and orchestra, the character of the solo part, the technical and interpretative performance problems, and the proposed solutions in terms of overcoming specific performance difficulties in the concertos will be of use and assistance to all future performers of these works. In her work Angelina-Ogniana Gotcheva has also used her personal practical experience – she has made together with the

Shumen Symphony Orchestra and conductor Kalina Vassileva the Bulgarian premiere of the Concerto for clarinet and orchestra by Carl Nielsen, she has also performed the other three concertos. Also valuable is the systematization of works for clarinet and orchestra by Bulgarian composers, which highlights the place of this genre in the Bulgarian music. The work possesses specific authorial contributions that outline the author's personal achievement in developing the topic.

Conclusion

The dissertation has a logical structure and clear exposition, the text contains numerous tables and diagrams that illustrate the exposition and offer important information in a systematic way. The analyses and conclusions of the doctoral student regarding the formational, technical and interpretive problems in the concertos by Nielsen, Françaix, Copland and Denisov have worthy scholarly-practical value and would be of use to all clarinetists.

On this basis, I propose Angelina-Ogniana Gotcheva to be awarded the educational and scientific degree “Doctor” (PhD) in the scientific specialty “Musicology and Music Art”, professional field 8.3. “Music and Dance Art”.

15.05.2022 г.

Prof. Dr. Julian Kujumdzhev